

Aan de slag!

zakelijk en sociaal tussen de mensen

Bestuursakkoord gemeente 's-Hertogenbosch 2015-2018
Januari 2015

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Een duurzame, sterke economische positie die werk oplevert	6
Zorg en participatie dichtbij inwoners	10
Een aantrekkelijk en vernieuwend cultureel klimaat	14
Wijken en dorpen op orde	18
Veilige woon- en leefomgeving	22
Een leven lang leren	26
Van ontwikkeling naar transformatie en beheer	30
Sterk erfgoed	34
Actief in de regio	36
Financiën	39

Voorwoord

De gemeente 's-Hertogenbosch bevindt zich net als de rest van Nederland in een veranderende tijd. Deze kenmerkt zich door één zekerheid, namelijk onzekerheid. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de economische crises van de afgelopen jaren. Deze hebben grote gevolgen gehad voor onder andere de arbeidsmarkt en inkomenspositie, de woningmarkt en de ruimtelijke ontwikkeling. Door de nationale overheid zijn bovendien diverse zorgtaken aan gemeenten overgedragen. Van lokale overheden wordt verwacht deze te vernieuwen. Zij ontvangen hiervoor aanzienlijk minder financiële middelen in vergelijking met het oorspronkelijke Rijksbudget voor deze taken. Over hoe dit in de praktijk uitpakt, bestaat nog veel onduidelijkheid. Deze onduidelijkheid is er zowel voor inwoners die zorg nodig hebben als voor onze gemeente zelf. Eén van de ontwikkelingen die ook niet onvermeld mag blijven, is de toenemende spanning tussen bevolkingsgroepen. Tolerantie en het respectvol met elkaar omgaan, waarden die aan de basis staan van onze samenleving, dreigen steeds meer onder druk te komen.

De veranderende tijd met toenemende onzekerheid maakt een ander denken en handelen van ons gemeentebestuur nodig. Hierop zijn de afgelopen jaren al diverse acties ondernomen. Wij gaan hiermee door en versterken deze lijn met het college van burgemeester en wethouders. Ons vertrekpunt is dat we niet boven maar tussen onze inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere partners willen staan. Dat betekent dat het college letterlijk er meer op uitgaat en hierdoor meer zichtbaar is. Het is ons streven met al die partijen binnen, maar ook buiten onze gemeente (waaronder de regiogemeenten) samen te werken aan de vele opgaven die er voor ons liggen. Bovendien willen wij in de richting van deze partners meer dienstverlenend en faciliterend zijn. Er moet dan ook meer ruimte komen voor maatschappelijk initiatief, met ondersteuning vanuit onze gemeente. Dit bestuursakkoord vormt voor die manier van werken ons kompas. De titel van dit akkoord slaat op onze uitgangspunten daarbij: zakelijk en sociaal. Daarbij zijn drie punten leidend, te weten 1. de gemeente 's-Hertogenbosch is en blijft een sociale gemeente, 2. alles moet zakelijk verantwoord zijn en te kunnen worden en 3. we werken tussen en met mensen, niet vanuit het stadhuis. Zakelijk verantwoord betekent hierbij niet een toename van monitoren en het stellen van meer regels, maar wel onder andere realiteitszin en langdurige financiële houdbaarheid. Oude zekerheden bieden geen garantie voor de toekomst.

De richting die wij willen inslaan, moet duidelijk maken dat de overheid niet de norm mag zijn. De tijd is voorbij dat die overheid wel wist wat goed is voor inwoners. Actief burgerschap van onze inwoners willen wij omarmen. Dit vraagt om een bepaalde werkwijze van het college. De bestuurders moeten betrokken en sociaal zijn. Wethouders en burgemeester moeten als één team aan de uitvoering van dit bestuursakkoord werken. Individuele portefeuilles zijn daarbij ondergeschikt. Hieruit volgt dat collegeleden elkaar op natuurlijke wijze weten te vinden bij het doen van hun dagelijks werk. Een college dat tussen de mensen staat, schept en pakt bovendien kansen als zij zich voordoen. Flexibiliteit is hiervoor van groot belang. Dat heeft wel gevol-

gen voor de relatie tussen het college als bestuur van de stad en de gemeenteraad van 's-Hertogenbosch als hoogste orgaan. We nodigen de leden van de gemeenteraad uit hierover in gesprek te gaan, met respect voor en rekening houdend met ieders rollen en bevoegdheden. Ons doel is samen een werkwijze te ontwikkelen hoe te besturen, kaderstellen en controleren die past bij deze tijd waarin onze gemeente veel meer als partner in een netwerksamenleving deelneemt.

Met dit bestuursakkoord nemen we ook besluiten over enkele langlopende dossiers die al veel tijd en energie hebben gekost: het theater en de bibliotheek. In de komende periode wordt gestart met nieuwbouw van het Theater aan de Parade op de locatie van de Parade. Een programmering van het theater wordt tijdens de bouwperiode in bestaande, wisselende podia door ons gegarandeerd. De bibliotheek willen wij bij de tijd brengen op de huidige plek. Ook onderzoeken we welke meerwaarde het gebouw van de Muzerij hiervoor kan hebben. Het is onze ambitie in de komende periode het Paleiskwartier af te ronden. Samen met de bewoners, de daar gevestigde scholen, bedrijven, kennisinstellingen en Stadsbibliotheek gaan wij in gesprek om een kenniscentrum met een openbaar karakter te realiseren in het geplande 'ademgebouw' van HAS en Avans Hogeschool.

Het bestuursakkoord dat voor u ligt, moet tot slot ook worden gezien als uitgestoken hand richting alle leden van onze gemeenteraad. Net zoals wij doen in de richting van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere partners. De Bossche bestuurscultuur heeft laten zien dat een goede samenwerking tussen oppositie en coalitie mogelijk is. Dit op basis van inhoudelijke argumenten die voor alle partijen tot aanvaardbare resultaten kunnen leiden. Wij hopen deze constructieve samenwerking ook in de nieuwe bestuursperiode te kunnen voortzetten en staan open voor voorstellen die bijdragen aan het welzijn van onze gemeente in brede zin.

Aan de slag!

1. Een duurzame, sterke economische positie die werk oplevert

De kracht van onze gemeente en de omliggende regio is voor een groot deel te danken aan het aanwezige bedrijfsleven. Ons streven is dan ook deze economische motor te versterken. We kunnen dit vanzelfsprekend niet alleen. Daarom gaan wij door met de al bestaande samenwerking met bedrijfsleven, instellingen en overheden. Ons belangrijkste doel is een toename van arbeidsplekken. Deze komt uiteindelijk ten goede aan de zelfredzaamheid en het welzijn van onze inwoners. Het economisch, arbeidsmarkt- en onderwijsbeleid gaan we hiervoor meer op elkaar afstemmen en in verbinding brengen.

De gewenste werkgelegenheidsgroei zal zich in grotere aantallen in eerste instantie vooral kunnen voordoen binnen het bestaande bedrijfsleven in onze gemeente en directe regio. Ook daarom willen wij meer contact met gevestigde bedrijven. Niet alleen tijdens officiële bijeenkomsten van de lokale bedrijfsverenigingen, maar vooral ook door werkbezoeken aan bedrijven te brengen. Alleen door het aanwezige bedrijfsleven nog beter te kennen, kunnen we mogelijk door hen ervaren belemmeringen wegnemen. Bepaalde belemmeringen kunnen de groei van werkgelegenheid in de weg staan. Door het bedrijfsleven beter te kennen, ontstaan ook meer mogelijkheden om kansen te scheppen en te benutten. Dit vraagt van ons als gemeente om een meer actieve en dienstverlenende houding.

Niet alleen de bestaande, grotere bedrijven hebben onze aandacht. Ons doel is te zorgen voor een breed aansprekend economisch klimaat. Dat geldt in het bijzonder ook voor nieuwe spelers. Deze groep bestaat voor een groot deel uit jonge startende ondernemers. Die jongeren willen wij zoveel mogelijk ondersteunen. De gemeente 's-Hertogenbosch moet ook aantrekkelijk zijn voor 'de ondernemer van morgen'. Dat betekent dat we jong ondernemerstalent vroegtijdig willen (her)kennen en hen helpen bij het starten van hun bedrijfsactiviteiten. Dit begint met nauwere contacten met het middelbaar en hoger onderwijs in en rondom onze gemeente. Daarnaast faciliteren wij ZZP-ers zoveel mogelijk. Als de gelegenheid zich voordoet, gaan we bovendien tot het uiterste voor het aantrekken van maakindustrie. Dit alles vraagt om (onder andere financiële) flexibiliteit van onze gemeente. In de huidige economische omstandigheden moeten kansen worden gepakt als zij zich voordoen. Het benutten van deze kansen mag niet afhangen van onze eigen gemeentelijke beleids- en begrotingsplanning.

Mogelijke groei zien wij ook door het duurzaamheids- en economisch beleid meer op elkaar af te stemmen en meer in samenhang te zien. Zij staan niet los van elkaar. Wanneer nu wordt gesproken over verduurzaming, dan draait het meestal om kostenbesparing. De economische ontwikkelingskansen blijven hierbij vaak onderbelicht. Op (middel)langere termijn kan dit juist leiden tot een toename van werkgelegenheid. Onder andere in onze samenwerking met het bedrijfsleven binnen het Bossche Energie Convenant (BEC) willen wij hier meer aandacht aan besteden. Duurzaamheid blijft in de richting van onze inwoners ook een belangrijk onderwerp waaraan wij in de komende periode aandacht besteden. Dit doen we onder andere door hen op verschillende manieren meer bewust te maken van het belang van duurzaamheid in al zijn facetten en wat zij hieraan zelf kunnen bijdragen.

Als gemeente 's-Hertogenbosch én omliggende regio zijn en blijven we economisch concurrerend ten opzichte van andere regio's door onder meer te blijven investeren in een sterke sector Agrifood. Innovatie binnen deze sector biedt met het oog op de steeds groter wordende wereldvoedselproblematiek veel kansen. Maar ook de sectoren Toerisme & Recreatie, Logistiek, ICT en de Financiële en Zakelijke Dienstverlening vormen nog altijd belangrijke economische steunpilaren die onze aandacht verdienen. Over dit economisch profiel en het hier aanwezige ondernemersklimaat gaan wij actiever communiceren. Hiermee wordt onze gemeente en de directe regio op termijn meer herkend en erkend op nationale en internationale schaal. We zetten hierbij ook onze 'parels' als De Gruyterfabriek en het Stergebouw (bedrijfsverzamelgebouw) op het GZG-terrein op de voorgrond.

Wij zetten de komende bestuursperiode in op:

- Het verbreden van het economisch investeringsfonds, door onder andere de omliggende buurgemeenten uit te nodigen hierin ook deel te nemen. Dit met het oog op ons gezamenlijk werkgelegenheidsbelang. Bovendien scheppen we ruimte binnen dit fonds voor nieuwe vormen van financiering voor het bedrijfsleven, waaronder ook crowdfunding. Het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen wordt hierbij als uitgangspunt gehanteerd.
- Het behoud van de Bossche Investerings Maatschappij (BIM) om economische ontwikkelingen aan te jagen.
- Het stimuleren van en deelnemen in de realisatie van aan innovatie gerelateerde faciliteiten van bedrijven en kennisinstellingen binnen de sector Agrifood.
- Het voeren van een actief beleid gericht op het faciliteren van ZZP-ers.
- Het beter faciliteren van startende ondernemers. Hiervoor willen wij onder andere waar het gaat om huisvesting waar mogelijk ons gemeentelijk vastgoed tegen zo gunstig mogelijke financiële voorwaarden (zoals een 'nultarief' tijdens de opstartfase) beschikbaar stellen.
- Het uitgaan van een positieve balans met betrekking tot regelgeving naar ondernemers en milieueffecten.
- Het realiseren van het Centrumplan Rosmalen en de verbetering van de openbare ruimte in samenspraak met ondernemers. We onderzoeken ook de mogelijkheden om de Helftheuvelpassage te verbeteren aan de hand van de plannen van de daar gevestigde ondernemers.

- Het terugdringen van de werkloosheid door intensieve en nieuwe samenwerking tussen opleidingsinstellingen, ondernemers en uitkeringsinstellingen. Werkervaringsplaatsen, Starters- en Meisterbeurzen zetten wij daarvoor in.
- Het actief benutten van de (toeristische) kracht van het buitengebied, onder andere waar het gaat om het landschappelijk- en agrarisch (buiten)gebied.
- Het gefaseerd realiseren van de Oranjaboulevard, als onderdeel van de binnenstadsring. Wij beginnen met het verbeteren van de verkeerssituatie ter hoogte van de Draak voor het station. Op dit moment moeten bussen hier een te grote draaicirkel maken, wat leidt tot verkeersopstoppen. Het verbreden van de overkapping van de tunnel onder het Stationsplein is hiervoor een oplossing.
- Het behoud van het aantal parkeerplaatsen in de Binnenstad en de directe omgeving voor inwoners en bezoekers en deze waar mogelijk uitbreiden.
- Het onderzoeken welke verkeersbelemmerende maatregelen in onze gemeente kunnen worden weggenomen. Dit met het oog op een betere doorstroming van het verkeer.
- Het evalueren van de positie van de VVV met de regionale toeristische functie die deze vereniging heeft.
- Het vaststellen van een Hotelnota.
- Het blijven inzetten op de ontwikkeling van Heesch-West, met daarbij aandacht voor duurzaamheidsaspecten.

2. Zorg en participatie dichtbij inwoners

Als gemeente staan we waar het gaat om de transitie van de Algemene Wet Bijzondere Zorg (AWBZ)/Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdzorg en de Participatiewet voor een grote uitdaging. De beleidskaders hiervoor zijn door de gemeenteraad vastgesteld. Over hoe de uitvoering in de praktijk gaat verlopen, is nog veel onzekerheid. Hetzelfde geldt voor de financiën. Zo is nog onduidelijk hoe hoog de totale kosten voor de zorgverlening voor onze gemeente precies worden. Door het Rijk is bovendien een grote bezuiniging aangekondigd op de middelen die de gemeente 's-Hertogenbosch ontvangt voor het verstrekken van bijstandsgelden (het zogenaamde 'BUIG-budget'). Hiertegen is een bezwaarschrift ingediend, waardoor het op dit moment nog onzeker is of en in welke omvang deze bezuiniging ook daadwerkelijk wordt doorgevoerd.

Het college gaat alles op alles zetten om de transities goed uit te voeren en om optimaal voorbereid te zijn op risico's die voortkomen uit de genoemde onzekerheden. Wij streven naar een voor onze inwoners zo zacht mogelijke overgang. De doorgevoerde Rijksbezuinigingen kunnen we niet één op één compenseren. Dit betekent dat waar het gaat om zorgverlening meer dan voorheen een beroep moet worden gedaan op de eigen kracht van de zorgvrager en zijn of haar directe omgeving.

De organisatie van de zorg moet dus worden veranderd. De Rijksbezuinigingen zijn hiervoor zeker niet de enige aanleiding. Het is in onze ogen ook nodig om de jeugd- en ouderenzorg veel meer kleinschalig te organiseren, in de wijken en dorpen van onze gemeente. Op deze manier kan maatwerk worden geleverd: wat heeft de zorgvrager precies nodig en wat kan hij of zij eventueel zelf? Ouders die te maken hebben met problemen bij de opvoeding verdienen naar onze mening bovendien meer hulp. Dat geldt ook voor ouderen; deze groep heeft eveneens onze volle aandacht.

Het is duidelijk dat deze opgave 'van verzorgingsstaat naar verzorgingsstraat' niet

zomaar door ons kan worden verwezenlijkt. Dat kan alleen samen met zorgpartners, zorgvragende inwoners, mantelzorgers en andere bij de zorg betrokken partijen in de stad en de dorpen. Het oproepen van onze inwoners om er voor elkaar te zijn, is niet voldoende. We willen actief vinger aan de pols houden hoe de uitvoering van de transities in de praktijk verloopt om zo nodig bij te kunnen sturen. Hiervoor gaat het college letterlijk er vaker op uit en is hiermee meer zichtbaar. Dit doen de collegeleden onder andere door regelmatig een bezoek te brengen aan de wijk-werkvloer, waar vanuit de sociale, zorg- en welzijnswerkers hun werkzaamheden verrichten.

Het uitgangspunt van de Participatiewet is om zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen. Dit ondersteunen we van harte. Werk komt tenslotte ten goede aan de zelfredzaamheid en het welzijn van onze inwoners. In onze gemeente speelt WeenerXL, ons Werkbedrijf, hierbij een zeer belangrijke rol. Voor diegenen die niet in staat zijn te werken en een steuntje in de rug nodig hebben, willen wij een sociaal vangnet blijven bieden. Dit ondanks de al vermelde aangekondigde Rijksbezuinigingen op de bijstandsgelden.

Wij zetten de komende bestuursperiode in op:

- Het ondersteunen en ontlasten van mantelzorgers en (zorg-) vrijwilligers op wijk- en buurniveau. We vragen de sociale wijkteams per wijk en dorp hiervoor een maatwerkaanpak te ontwikkelen, passend bij de specifieke wijk of het dorp.
- Het bestrijden en doorbreken van eenzaamheid, onder andere onder senioren. Wijkwerkers kunnen eenzaamheidsproblemen voorkomen door vroegtijdige signalering achter de voordeur. Per wijk en dorp wordt een actieplan 'Doorbreek de eenzaamheid' opgesteld, waarvoor wij de sociale wijkteams ook opdracht geven. Hierbij betrekken we inwoners en andere vrijwilligers actief.
- Het voortzetten van de aanpak van armoede, vooral waar het gaat om schuldhulpverlening en vroegsignalering.
- Het bieden van fysieke ruimte aan wijk- en buurtinitiatieven. Sociale en zorginitiatieven verdienen de kans te krijgen te groeien en te bloeien. Dat vraagt van ons als gemeente een faciliterende rol, onder andere waar het gaat om huisvesting. Buurt- en gemeenschapshuizen zijn hiervoor naar onze mening in eerste instantie de meest geschikte plek. Daar waar deze er niet zijn, willen wij waar mogelijk hiervoor ruimte in andere gemeentelijke panden bieden. Uitgangspunt daarbij is de huisvesting van wijk- en buurtinitiatieven zoveel mogelijk 'om niet' beschikbaar te stellen. Ook initiatieven voor ouderensteunpunten worden gehonoreerd en gefaciliteerd.

- Het uitrusten van de sociale wijkteams met die sociale en zorgexpertise die in een wijk en of dorp nodig is. Hiervoor vragen we van de stedelijke instellingen een hoge mate van flexibiliteit. Waar 'expertisegaten' dreigen te ontstaan, moeten deze door hen zo snel mogelijk worden gedicht. Dit zonder dat hierover eerst overlegd moet worden met de gemeente.
- Het naar vermogen aan het werk helpen van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Hierbij besteden we aandacht aan het voorkomen van ongewenste verdringing die ten koste gaat van reguliere arbeidsplaatsen.
- Het onderzoeken van het nut, de noodzaak en de haalbaarheid van de huisvestingsopgave van WeenerXL.
- Het één op één doorvoeren van Rijksbezuinigingen. Hierbij zorgen we in de aanvangsjaren voor een zachte landing. Voor het implementatiejaren 2015 en 2016 maken wij één Sociaal & Zorgfonds om financiële risico's die voortkomen uit de transitie op te kunnen vangen. Het schot tussen de Reserve Wmo en de Reserve Sociaal Domein laten we hiervoor vervallen. Op dit moment is nog niet duidelijk of het Sociaal & Zorgfonds in aanvangsfase voldoende is. Dit in verband met onder andere de onduidelijkheid over de doorvoering van de aangekondigde bezuinigingen op het BUIG-budget. Bovendien zijn de daadwerkelijke zorgkosten voor onze gemeente nog niet bekend. In 2016 wordt door het college gekeken of vulling van het Sociaal & Zorgfonds met aanvullende middelen nodig is. Als dat het geval is, dan kunnen bezuinigingen aan de orde zijn.

3. Een aantrekkelijk en vernieuwend cultureel klimaat

De aantrekkelijkheid van 's-Hertogenbosch als woon-, centrum- én vestigingsgemeente voor bedrijven is voor een belangrijk deel te danken aan de aanwezige krachtige culturele sector in een rijke omgeving met veel cultuurhistorisch erfgoed. Theater, beeldende kunst, amateurkunst, muziek en cultuurhistorie zijn de hoofdingrediënten van onze culturele levendigheid. De afgelopen tien jaar is het gelukt om het culturele klimaat in onze gemeente flink te versterken. Dit blijkt onder andere uit de hoge positie van de gemeente 's-Hertogenbosch in diverse landelijke benchmarkonderzoeken. Het behoud van deze gewonnen culturele energie is de komende jaren voor ons een prioriteit. We streven er dan ook naar de huidige positie minstens te behouden en waar mogelijk te versterken. Kansen zijn er in de verbinding van cultuur met andere beleidsterreinen, zoals toerisme en citymarketing, erfgoed en economie. Het Jeroen Boschjaar 2016 is in dit opzicht van groot belang voor onze gemeente. We zetten dan ook met kracht in op een in meer opzichten zeer succesvol cultuurjaar, dat toegankelijk is voor een breed publiek. Het is bovendien ons doel de vruchten van het Jeroen Boschjaar ook de jaren erna te kunnen blijven plukken; het effect moet zoveel mogelijk blijvend zijn.

Als gemeente moeten wij bescheiden zijn waar het gaat om het cultuurbeleid. Het initiatief willen we veel meer overlaten aan het culturele veld zelf en deze waar gewenst actief toe bewegen. Dit vraagt om loslaten en afschaffen van regels aan de kant van de gemeente en het stimuleren van cultureel ondernemerschap. Traditionele subsidierelaties met de culturele sector lijken hierbij niet te passen. Maar tegelijkertijd zijn we van mening dat de sector ook langer durende 'zekerheid' verdient dan periodes van één jaar. Culturele instellingen groot of klein mogen niet in blijvende onzekerheid zijn over de omvang van gemeentelijke subsidie. In 2015 onderzoeken we hoe we hier binnen het cultuurbeleid vorm aan kunnen geven.

Over de langlopende dossiers van de (nieuwbouw) bibliotheek en theater is het hoog tijd een beslissing te nemen, deze hebben al teveel tijd en energie gekost. In de komende periode starten wij met nieuwbouw van het Theater aan de Parade op de locatie van de Parade. Een programmering van het theater wordt tijdens de bouw door ons gewaarborgd in bestaande, wisselende podia. De

bibliotheek trekken we bij de tijd op de huidige plek. Hierbij wordt onderzocht wat (het gebouw van) de Muzerije kan bieden voor de 'bibliotheek van de 21ste eeuw'. Het Stadsarchief verdient het om adequaat en toegankelijk te zijn gehuisvest. Deze opgave geven we vorm in de komende periode.

De verdere versterking van het cluster van de Sint Jan, Museum Slager, Jeroen Bosch Art Center (JBAC) en Gemintemuseum in de 'Hinthamerdriehoek' biedt in onze ogen nog veel mogelijkheden. De samenwerking tussen deze musea kan op zijn minst verbeterd worden. Deze willen wij dan ook actief bevorderen. De realisatie van het Sint Jansmuseum kan aan de kracht van de 'Hinthamerdriehoek' een belangrijke bijdrage leveren. Daar geven wij dan ook steun aan. De geschiedenis van de Sint Jan kan hiermee voor een breed publiek toegankelijk gemaakt worden. Een besluit over een gemeentelijke financiële bijdrage wordt genomen wanneer meer inzicht is in het definitieve ondernemersplan en het daarop gebaseerde verdienmodel.

Wij zetten de komende bestuursperiode in op:

- Het succesvol laten verlopen van het Jeroen Boschjaar in 2016 en ook de jaren erna hiervan blijvend de vruchten te kunnen plukken.
- Het in 2015 tegen het licht houden van het lokale culturele subsidiebeleid. Een onderzoek moet leiden tot de ingrediënten die nodig zijn voor de inrichting van een nieuw subsidiestelsel.
- Het bij de tijd trekken van de bibliotheek op de huidige locatie en daarbij te onderzoeken wat het gebouw van de Muzerije kan bieden voor de bibliotheek van de toekomst.
- Het adequaat en toegankelijk huisvesten van het Stadsarchief. Deze opgave geven we vorm in de komende periode.
- Het starten van de nieuwbouw van het Theater aan de Parade op de locatie van de Parade. Een programmering van het theater in bestaande, wisselende podia tijdens de bouw waarborgen we.
- Het continueren van het subsidieniveau 2015 voor het Noordbrabants Museum.
- Het beter benutten van de kansen die het museumcluster in de 'Hinthamerdriehoek' biedt. Naast het bevorderen van een nauwere samenwerking tussen de aanwezige musea brengen wij het Sint Jansmuseum binnen het structuurfonds naar een volgende fase. Voorwaarde hiervoor is dat er een verdienmodel van dit museum wordt gerealiseerd dat een structurele bijdrage levert aan de onderhoudsopgave van de Kathedraal. Een besluit over een gemeentelijke bijdrage wordt genomen op basis van het definitieve ondernemersplan van het museum en het daarop gebaseerde verdienmodel.
- Het stimuleren van de komst van een megabioscoop naar onze gemeente.

4 Wijken en dorpen op orde

De inwoners in de wijken en dorpen van de gemeente 's-Hertogenbosch zijn betrokken bij hun directe leefomgeving. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het rijke verenigingsleven met veel vrijwilligers op onder andere het gebied van sport en cultuur. Zij dragen met hun activiteiten voor een groot deel bij aan de sociale samenhang. Hetzelfde geldt voor de initiatieven die steeds vaker in wijken en dorpen worden genomen om de woonomgeving te verbeteren in fysieke en/ of sociale zin. Van die kracht willen we meer gebruik maken. Ons streven is dan ook de ideeën en oplossingen van mensen zoveel mogelijk leidend te laten zijn voor het gemeentelijk beleid. Inwoners weten tenslotte over het algemeen zelf het beste wat goed is voor hun wijk of dorp. Gezien de grote verschillen tussen wijken en dorpen is maatwerk een voorwaarde, in plaats van een blauwdruk vanuit ons beleid. Wij bieden daarom meer ruimte aan initiatieven en ondersteunen inwoners, maatschappelijke organisaties en samenwerkingsverbanden daar waar nodig. Vertrouwen en samenwerking zijn voor ons het uitgangspunt, in plaats van de gemeentelijke regels en de controle hierop.

Een goede en aangename leefomgeving voor onze inwoners staat aan de basis van een welvarende gemeente 's-Hertogenbosch. Dit vraagt onder andere om levendige en bedrijvige kleine kernen, wijken en buurten met voorzieningen in de nabijheid. Buurt- en sportaccommodaties hebben hierbij een belangrijke functie als laagdrempelige ontmoetingsplekken. Ook de openbare ruimte

(inclusief het daar aanwezige groen) draagt bij aan een prettige woonomgeving. Inwoners van wijken en dorpen zijn de eerste gebruikers en ervaringsdeskundigen waar het gaat om deze fysieke plekken. We geven hen daarom meer verantwoordelijkheid hiervoor en doen een beroep op hun inbreng en creativiteit bij de invulling van ontmoetingsplaatsen in de openbare ruimte.

Wij zetten de komende bestuursperiode in op:

- Het actief ondersteunen, faciliteren en stimuleren van verenigingen die een bredere taakopvatting nastreven en hiervoor maatschappelijke activiteiten ondernemen. Bijvoorbeeld waar het gaat om kinderopvang of studiebegeleiding. Gemeentelijke steun kan onder andere bestaan uit het beschikbaar stellen van financiële middelen, maar ook uit een flexibeler houding bij het verlenen van vergunningen.
- Het versterken van de huidige buurtaccommodaties als ‘bruisende huiskamers’ van wijk of dorp. We streven ernaar dit (nog) laagdrempelige(r) plekken te laten zijn waar inwoners graag komen om elkaar te ontmoeten. En waar zij een ruimte vinden voor hun activiteiten en initiatieven, zonder dat daar meteen kosten tegenover staan. Inwoners willen we meer bij de buurtaccommodaties betrekken door hen ook meer verantwoordelijkheid te geven voor het beheer en het onderhoud.
- Het actief stimuleren van inwoners tot het nemen van initiatieven om de eigen leefomgeving te verbeteren. Dit in lijn met het ‘Right to challenge’ binnen de transities, waarbij inwoners, zorgvragers en –aanbieders de mogelijkheid krijgen zelf met voorstellen te komen voor invulling van de zorg. We roepen inwoners op voorstellen te doen, ook waar het gaat om het overnemen van gemeentetaken.
- Het vormen van een wijk- en dorpsbudget binnen bestaande budgetten dat door inwoners zelf kan worden ingezet voor de leefbaarheid en veiligheid in de leefomgeving. Bureaucratische werkwijzen willen we daarbij voorkomen. In 2015 onderzoeken wij hoe hier het beste vorm en inhoud aan kan worden gegeven.
- Het handhaven van het huidige onderhoudsniveau van de openbare ruimte. Daar waar herinrichting aan de orde is, betrekken wij inwoners bij de planvorming hiervoor en doen een beroep op hun creativiteit. Aandachtspunt hierbij zijn de kosten voor beheer en onderhoud, zodat de openbare ruimte voor lange tijd schoon, heel en veilig blijft.
- Het verbeteren van de kwaliteit en waar mogelijk uitbreiden van het groen in wijken en dorpen. Invulling hieraan geven we in het nieuwe beleidsplan Openbare Ruimte, dat medio 2015 wordt vastgesteld. Veel groen in de openbare ruimte in onze gemeente is op dit moment van matige kwaliteit en aan vervanging toe. Bovendien streven wij waar mogelijk naar verdere vergroening in en rondom de wijken en dorpen. Initiatieven hiervoor vanuit de samenleving willen wij met voorrang ondersteunen. Vanzelfsprekend wordt hierbij rekening gehouden met de biodiversiteit en het bomenbeleidsplan.
- Het starten met de herontwikkeling van de pleinen in Nuland en Vinkel, in overleg met alle betrokkenen.

- Het uitvoeren van de in juni 2014 vastgestelde Sportvisie 'Samen verder'. Deze heeft als uitgangspunt een laagdrempelig en betaalbaar sport- of beweegaanbod in de directe omgeving te bieden. Over enkele vraagstukken waarvoor nog geen financiële dekking is gevonden, nemen wij bovendien een besluit (zie verder).
- Het verhogen van de sportparticipatie onder jongeren. Wij vragen verenigingen hiervoor een voorstel te doen. De subsidie voor jeugdleden aan sportverenigingen zullen wij voor dit doel mogelijk verhogen. Met dit voornemen geven wij verder inhoud aan en sluiten aan bij de 'Jongeren Op Gezond Gewicht' aanpak (JOGG).
- Het onderzoeken van de haalbaarheid van de realisatie van sportvoorzieningen (waaronder mogelijk een sporthal en zwembad) in en rond het geplande 'ademgebouw' van HAS en Avans Hogeschool in het Paleiskwartier.
- Het onderzoeken hoe tegemoet kan worden gekomen aan de behoefte aan een grootschalige indoor sportvoorziening aan de oostzijde van de A2. Hier zullen wij inwoners, verenigingen en ondernemers bij betrekken.
- Het inzetten op de realisatie van een overkapping van het buitenbad Kwekelstijn. Dit als aanvulling op de al gereserveerde middelen van 400.000 euro voor de renovatie van Kwekelstijn.
- Het beter op elkaar afstemmen van de parkeerregimes in en rondom de binnenstad, waarmee we een meer gelijke parkeerdruk in de wijken in de directe nabijheid van het stadscentrum nastreven.
- Het weren van doorgaand vrachtverkeer in het centrum van Rosmalen, onder andere door het invoeren van een 30 kilometerregime.
- Het blijven inzetten op een NS-station Maaspoort als belangrijk infrastructureel project dat op termijn gerealiseerd moet worden.
- Het in overleg treden met de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) over de mogelijke stationering van een ambulancepost aan de oostzijde van de stad. Dit met het oog op het feit dat de theoretische aanrijdtijden voor ambulances op dit moment weliswaar aan de wettelijke norm lijken te voldoen, maar in de praktijk regelmatig anders uit blijken te pakken bij een incident aan de oostzijde van de stad (onder andere door files).
- Het aangaan van gesprekken met verenigingen hoe invulling kan worden gegeven aan eigen verdienmogelijkheden en de faciliterende rol van de gemeente hierin.

5 • Veilige woon- en leefomgeving

De leefbaarheid van de wijken, buurten en dorpen van onze gemeente begint bij een veilige woonomgeving. Die willen we onze inwoners dan ook bieden. De objectieve veiligheidscijfers laten een positieve ontwikkeling zien. Hier tegenover staat dat het veiligheidsgevoel van inwoners op wijk- en dorpsniveau afneemt. Om het veiligheidsgevoel te verbeteren, vragen wij de politie om meer zichtbaarheid van 'blauw' op straat. Deze heeft hier de afgelopen jaren steeds minder tijd voor gekregen en genomen. Maar ook een grotere en betere zichtbaarheid van de gemeentelijke toezichthouders en straatcoaches in de wijken, buurten en dorpen draagt bij aan een groter gevoel van veiligheid. Naast zichtbaar zijn, doen wij ook een dringend beroep aan onze veiligheidspartners om aanspreekbaar te zijn voor inwoners. Hiervoor is een regelmatig spreekuur in onze buurt- of dorpsaccommodaties mogelijk geschikt.

Als lokale overheid kunnen we samen met de veiligheidspartners natuurlijk niet alleen zorgen voor de veiligheid in de wijken, buurten en dorpen. Onze inwoners, scholen, instellingen en bedrijven hebben hierbij net zo goed een belangrijke rol. We roepen hen dan ook op hiervoor actief verantwoordelijkheid te nemen en waar nodig het initiatief te nemen. Nieuwe, laagdrempelige technologische ontwikkelingen (zoals 'Whats-app' groepen gericht op veiligheid en het Buurt Informatie Netwerk) kunnen hierbij bruikbaar zijn. Dit soort initiatieven worden op kleine schaal binnen onze gemeente ook al genomen. Op het gebied van de verkeersveiligheid, bijvoorbeeld rond scholen, hebben verkeersdeelnemers overigens ook een belangrijke eigen verantwoordelijkheid, naast de reguliere verkeershandhavers.

De aanpak van huiselijk geweld blijft voor ons een zeer belangrijke prioriteit. De pas vastgestelde regionale beleidsvisie 'Aanpak geweld in huiselijke

kring Brabant-Noord 2015-2018' beschrijft hiervoor de juiste richting; het komt nu vooral aan op de uitvoering in de praktijk. Voor het melden van huiselijk geweld kunnen inwoners onder andere terecht bij het Meldpunt Huiselijk Geweld. Lang niet alle slachtoffers van dit type geweld maken hier echter door allerlei redenen ook gebruik van. Het vergroten van de meldingsbereidheid onder slachtoffers van huiselijk geweld blijkt geen gemakkelijke opgave. Meer resultaat verwachten wij daarom van het inzetten op vroege herkenning en tussenkomst door professionals in de 'eerste lijn'. De ingeslagen richting – benoemd in het door de gemeenteraad bekrachtigde Integrale Veiligheidsplan 's-Hertogenbosch 2015-2018 - willen we dan ook met kracht tot uitvoering brengen. Dit is tevens het geval voor de aanpak van ouderenmishandeling. Ook dit type geweld willen wij met prioriteit bestrijden en waar mogelijk voorkomen.

Wij zetten de komende bestuursperiode in op:

- Het voortzetten van de regionale taskforce om georganiseerde criminaliteit aan te pakken.
- Het vergroten van de nabijheid, herkenbaarheid én aanpreekbaarheid van politie (wijkagent), gemeentelijk toezichthouders en straatcoaches.
- Het met kracht tot uitvoering brengen van de vastgestelde aanpak huiselijk geweld, net als de bestrijding van ouderenmishandeling.
- Het met voorrang aanpakken van alcohol- en druggerelateerd uitgaansgeweld.
- Het samen met onze veiligheidspartners actief bestrijden van geweld tegen publieke dienstverleners.
- Het terughoudend inzetten van cameratoezicht. Camera's willen wij vooral gericht en tijdelijk inzetten, met als doel de pakkans te vergroten op plekken waar veiligheidsproblemen zijn.
- Het actief stimuleren van onze inwoners tot het nemen van initiatieven op het gebied van veiligheid, bijvoorbeeld met behulp van technologische middelen. Waar nodig en mogelijk worden zij hierbij ondersteund vanuit onze gemeente.
- Het met prioriteit blijven toezien op de verkeersveiligheid rondom scholen. Wij richten ons daarbij zowel op handhaving als op preventie (stimuleren eigen verantwoordelijkheid verkeersdeelnemers). Hetzelfde geldt waar het gaat om de verkeersveiligheid in onze woonwijken.
- Het zorgen voor een veilige leefomgeving in de directe omgeving van het spoor. Samen met partners, zoals bewoners van de spoorzone, brengen wij de problematiek bij de Rijksoverheid actief onder de aandacht. Het doel hiervan is overlast van trillingen en geluid en veiligheidsrisico's zoveel als mogelijk te beperken.

6. Een leven lang leren

Om goed aan de samenleving te kunnen deelnemen, moet iedere inwoner de mogelijkheden krijgen om het beste uit zichzelf te halen. Een leven lang leren staat hierin voor ons centraal. Dit begint bij uitstekend basisonderwijs en voortgezet onderwijs. We streven ernaar zoveel mogelijk mensen aan een startkwalificatie te helpen. Maar het is ons duidelijk dat dit niet voor iedereen haalbaar is. Inwoners die hiertoe niet in staat zijn, willen wij zoveel mogelijk helpen om het meeste te halen uit de bij hen aanwezige kwaliteiten.

Een andere belangrijke opgave voor de komende jaren is het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. We geven hiervoor ruimte aan nieuwe vormen van onderwijs en stimuleren het aanbieden van stageplekken. Het college onderzoekt daarnaast deze periode de mogelijkheden om met het door decentraliseren van de onderwijshuisvestingsgelden het onderwijs in bredere zin te ondersteunen. Aan scholen vragen we bovendien actief hun schoolgebouwen schonere en groener te maken, bijvoorbeeld door het plaatsen van zonnepanelen.

Belangrijke en kansrijke ontwikkelingen doen zich voor binnen het onderwijsveld van de gemeente 's-Hertogenbosch. Niet alleen waar het gaat om bijvoorbeeld de realisatie van het nieuwe VMBO. Een aantal ontwikkelingen zorgt ervoor dat onze gemeente ook een serieuze speler wordt op het gebied van het hoger onderwijs. Voorbeelden hiervan zijn de vestiging van de Graduate School (Technische Universiteit Eindhoven en Tilburg University) en het faciliteren van een nieuw 'ademgebouw' voor de HAS en Avans Hogeschool in het Paleiskwartier. De plint van dit aan de Hofvijver geplande gebouw moet daarbij een

wervend, voor iedereen toegankelijk kenniscentrum worden. Dit stelt als eis dat hier niet alleen les wordt gegeven, maar dat ook publiekstoegankelijke functies en voorzieningen worden gehuisvest. Ook de relatie onderwijs-ondernemerschap/arbeidsmarkt-klanten/consumenten moet op deze plek worden versterkt. Het beoogde kenniscentrum biedt veel (economische) kansen, met een ligging in de directe nabijheid van onderwijsinstellingen, ZLTO en horeca. Het 'ademgebouw' (en het daarin gevestigde kenniscentrum) kan hiermee een vliegwielfunctie vervullen voor verdere innovatie in het gebied, structuurversterkend zijn in economisch opzicht en een bovenregionale functie vervullen. Steun vanuit de wijk voor dit kenniscentrum is voor ons wel een vereiste, daarom betrekken wij Wijkbelangen Paleiskwartier nauw bij de ontwikkeling. Daarnaast zetten wij in op het benutten van kansen van onderwijsinnovatie, zoals SPARK, Dutch Innovation School en Medialeerpark. De vorming van een onderwijsinnovatiefonds moet ons staat in stellen om met de partners kansen te scheppen en te pakken waarmee het onderwijs versterkt en verrijkt kan worden. De onderwijsportefeuille omvat daarmee de gehele bandbreedte van primair tot hoger onderwijs.

Wij zetten de komende bestuursperiode in op:

- Het vormen van een onderwijsinnovatiefonds om daarmee innovatieve onderwijsconcepten te stimuleren.
- Het in 2015 onderzoeken van de doordecentralisatie van de onderwijshuisvestingsgelden als mogelijkheid om het onderwijs in bredere zin te ondersteunen.
- Het realiseren van het nieuwe VMBO, met daarbij aandacht voor de verscheidenheid aan culturen tussen afdelingen.
- Het actief onderzoeken van de mogelijkheden voor de vestiging van een internationale school in onze gemeente.
- Het realiseren van de Graduate School in onze gemeente.
- Het faciliteren van de toenemende tijdelijke huisvestingsvraag voor uitwisselingsstudenten, bijvoorbeeld door vastgoed in bezit van onze gemeente hiervoor geschikt te maken.
- Het stimuleren van voldoende plekken voor maatschappelijke stages in samenwerking met het onderwijs.
- Het voortzetten van de inspanningen om laaggeletterdheid tegen te gaan, samen met relevante partners.
- Het doorgaan met de Starters- en Meestersbeurzen om de kansen van jongeren en ouderen op de arbeidsmarkt te vergroten.
- Het aangaan van gesprekken met bewoners, scholen, bedrijven en kennisinstellingen over de mogelijke vestiging van een voor iedereen toegankelijk kenniscentrum in het Paleiskwartier.

7 • Van ontwikkeling naar transformatie en beheer

De ruimtelijke ontwikkeling van onze gemeente moet in de huidige veranderende tijd anders worden ingestoken. Onder andere de drastisch andere marktomstandigheden en de groter wordende verschillen in woonwensen maken dit nodig. Grootschalige uitleggebieden zijn niet langer passend. Wij richten ons daarom vooral op het afbouwen van projecten die al gestart zijn (zoals Groote Wielen, Vinkelse Slagen en Pelgrimshoeve in Nuland) en het verbeteren van de bestaande bebouwde omgeving. De nadruk ligt daarbij op het op orde houden en/ of transformeren van de bestaande wijken en dorpen. Dit biedt nog altijd veel kansen. Denk daarbij bijvoorbeeld ook aan locaties in of in de directe nabijheid van de binnenstad (GZG-terrein, locatie voormalige De Heus fabriek, Zuid-Willemsvaart). Wij zien het als onze opgave deze kansen beter te benutten.

Woonruimte binnen de gemeente 's-Hertogenbosch blijft onverminderd zeer gewild, zeker in vergelijking met andere steden. Deze woonruimte vraag moet meer en meer binnen de bestaande bebouwde omgeving beantwoord worden. De demografische ontwikkeling van de bevolking is hierbij van belang. Het proces van vergrijzing naar vergroening vraagt om een volkshuisvestingsbeleid dat leidt tot doorstroming binnen de woningvoorraad op wijk- en stadsdeelniveau. Wij willen bevorderen dat senioren bij verhuizen een woning of woningvoorziening kunnen betrekken in de eigen, bekende woonomgeving (bijvoorbeeld generatiewoningen of flexibele woningconcepten). De bedoelde doorstroming moet starters meer kansen bieden op een woning. Jonge gezinnen in vergrijzende gebieden zijn een voorwaarde voor de leefbaarheid van die wijken, buurten en dorpen. Kleinschalige inbreiding en het transformeren van bestaande woningvoorraden zijn hierbij een optie. Ook aan initiatieven van inwoners willen wij volop ruimte geven, zoals waar het gaat om collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO).

De ontwikkeling van het Paleiskwartier loopt al vele jaren en heeft een grote vertraging ten opzichte

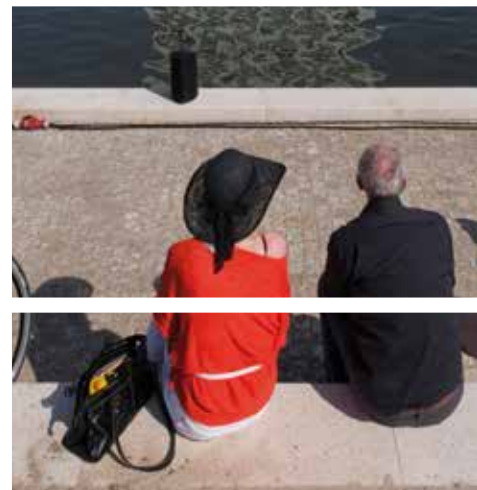
van de oorspronkelijke planning. Wij willen ons dan ook tot het uiterste inspannen om dit gebied in deze bestuursperiode af te ronden en hebben dit benoemd tot topprioriteit. Dit in de wetenschap dat we als gemeente in grote mate afhankelijk zijn van de ontwikkelingen in de markt. In het eindbeeld van het Paleiskwartier willen wij nadruk zien op de functies recreatie, ontmoeting en ontspanning. Daarbij streven we naar waardevolle aanvullingen op de realisatie van de Versmarkt in de voormalige tijdelijke huisvesting van het Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch en de afronding van de Paleisbrug in 2015. Deze aanvullende functies willen we realiseren in nauwe samenwerking met HAS, Avans, ondernemers en maatschappelijke partners.

De binnenstad blijft onverminderd een belangrijke publiekstrekker. Als economische motor heeft deze aandacht nodig. Wij willen de aanwezige potenties van onze binnenstad op het gebied van cultuur, cultureel erfgoed en toerisme beter benutten. Het Jeroen Boschjaar 2016 biedt hiertoe volop kansen. Om hiervan ook daadwerkelijk gebruik te kunnen maken, is een goede samenwerking nodig tussen ondernemers, culturele instellingen, gemeente en regio.

Wij zetten de komende bestuursperiode in op:

- Het met voorrang verder ontwikkelen van de Bossche spoorzone, waarbinnen de afronding van het Paleiskwartier onze topprioriteit heeft. Wij beogen functies toe te voegen rondom de Hofvijver die gericht zijn op ontmoeting, recreatie en ontspanning en van betekenis zijn voor de gehele gemeente. Te denken valt aan een bioscoop, hotel, restaurant en kennisfuncties. Bovendien wordt het gebied rondom de Hofvijver binnen het evenementenbeleid benoemd als één van de vaste festivallocaties binnen onze gemeente (naast onder andere de Parade en het Autotron).
- Het in overleg met partners herbezinnen op de ontwikkeling van Willemspoort door de focus vooral te richten op het toevoegen van aan zorg gerelateerde functies die een aanvulling vormen op het Jeroen Bosch Ziekenhuis.
- Het herbezinnen op de herontwikkeling van het GZG-terrein, in samenwerking met de VOF-GZG.
- Het brede aanbod aan functies binnen de gemeente meer richten op het gegeven dat we een steeds prominentere positie innemen als studentenstad. Dit onder andere met als doel studenten zowel tijdens als na hun studie langer voor onze gemeente te behouden.
- Het aanpassen van ons gemeentelijk volkshuisvestingsbeleid door meer ruimte te bieden aan nieuwe woonconcepten gericht op zorg, bijvoorbeeld waar het gaat om generatiewoningen (particulier).

8 ● Sterk erfgoed

Het cultuurhistorisch erfgoed is onze gemeente een groot goed. In 2012 is de Cultuurhistorische visie 'Op weg naar 2029. Rijk verleden – kansrijke toekomst' vastgesteld. De daarin benoemde koers geeft naar onze mening nog altijd de juiste richting aan. De stad 's-Hertogenbosch, de dorpen en ons buitengebied hebben een rijk cultureel en historisch verleden. Het is niet voor niets dat mensen in grote aantallen naar onze stad komen. Dat komt voor een groot deel door onze fraaie stadskern, met alle pleinen en pleintjes en de grote en kleine straten en straatjes.

Het beleven, ervaren en genieten van erfgoed in de binnenstad, wijken en dorpen van onze gemeente is een belangrijk uitgangspunt. Een sterkere verbinding met beleidsterreinen als cultuur, toerisme, citymarketing en economie biedt nog veel kansen om meer te halen uit ons erfgoed als

één van onze 'unique sellingpoints'. Het Jeroen Boschjaar 2016 (én de jaren erna) is in dit opzicht van groot belang. Dan willen we in onze gemeente 's-Hertogenbosch 'pieken' op cultureel, toeristisch en erfgoed gebied.

Wij zetten de komende bestuursperiode in op:

- Het als eindbeeld zichtbaar en toegankelijk maken van de fundamenteën van de Pieckepoort. Dit als laatste onderdeel van de Vestingwerken.
- Het voorbereiden van projecten van de Linie 1629 (onder andere in het agrarisch buitengebied) en deze zo mogelijk in uitvoering nemen in lijn met de werkwijze van de Kerngroep Vestingwerken.
- Het voortzetten van de subsidie voor gemeentelijke monumenten door hiervoor in de begroting 2017 financiële ruimte te maken.
- Het vinden van een nieuwe, passende bestemming voor het Kruithuis. Het uitgangspunt voor een nieuwe bestemming is dat deze geen grote bouwkundige aanpassingen vraagt.

9. Actief in de regio

Als gemeente 's-Hertogenbosch werken we al enige jaren actief samen met diverse omliggende gemeenten. Bijvoorbeeld waar het gaat om de Strategische Agenda Meijerij, veiligheidsregio, Agrifood Capital (Noordoost Brabant), arbeidsmarktregio Noordoost Brabant Werkt! en de GGD. Meer en meer vervullen we ook de functie van centrumgemeente, onder andere door de decentralisatie van Rijkstaken op het gebied van de zorg. Regionale samenwerking is in onze ogen geen luxe, maar noodzaak. Waar het bijvoorbeeld gaat om de economische ontwikkeling van de gemeente 's-Hertogenbosch zijn wij steeds meer afhankelijk van veel meer dan wat er aan bedrijvigheid plaatsvindt binnen onze gemeentegrenzen. Wat goed is voor de gemeente 's-Hertogenbosch, is vaak goed voor de regio en andersom. In deze bestuursperiode willen wij de regionale samenwerking daar waar deze ontbreekt daarom actief oppakken en bestaande samenwerkingsverbanden verder versterken. Uitgangspunt hierbij is dat nieuwe (vrijwillige) bestuurlijke samenwerking altijd een duidelijke meerwaarde moet hebben en de beleidsmatige bevoegdheden van de lokale gemeenteraden niet in de weg staat.

Samen met de andere regiogemeenten willen wij veel méér zijn dan alleen de optelsom van gemeenten. Deze ambitie is zeker niet vrijblijvend. We zijn ook bereid financieel bij te dragen als dit van ons wordt gevraagd. Hiervoor vormen wij waar het gaat om infrastructuur een regionaal infrastructuurfonds. Het is ook ons voornemen de regio actiever te vertegenwoordigen in overleggen, waarmee we ook inhoud geven aan het begrip verbindend regionaal bestuur. Dit willen wij onder andere doen binnen BrabantStad. Aan dit belangrijke bestuurlijke netwerk van de vijf grote Brabantse gemeenten en de provincie willen wij de

komende periode dan ook actief blijven deelnemen.

Bijzondere aandacht schenken we deze bestuursperiode aan de samenwerking met de gemeente Oss. Met deze gemeente wordt bijvoorbeeld waar het gaat om de jeugdzorg al in goede sfeer met elkaar samengewerkt. Uitbreiding van de samenwerking op economisch gebied biedt nog vele kansen. In het bijzonder geldt dit voor onze gezamenlijke ambities op het gebied van Agrifood en Logistiek. Op deze terreinen kunnen we meer aanvullend op elkaar zijn en zo gezamenlijk meer massa maken.

Wij zetten de komende bestuursperiode in op:

- Het ontwikkelen van een strategische agenda in samenwerking met de Meijerij gemeenten.
- Het ons actief in blijven zetten binnen Agrifood Capital.
- Het voortzetten van de samenwerking binnen de regionale arbeidsmarkt, Noordoost Brabant Werkt!
- Het vormen van een regionaal infrastructuurfonds (bijvoorbeeld voor een bijdrage aan het upgraden van de N65 en de A2). We ontwikkelen hiervoor een strategische agenda in samenspraak met de ons omliggende gemeenten.

Financiën

Ons uitgangspunt voor deze bestuursperiode is een sluitende begroting tot 2018. We hebben te maken met woelige financiële tijden. Dit maakt een strakke sturing op de gemeentelijke financiën nodig. In dit bestuursakkoord hebben wij diverse ambities geformuleerd. Of deze ook allemaal gerealiseerd kunnen worden, hangt af van de financiële ruimte die we krijgen en/ of zelf kunnen maken. In 2016 starten wij een ombuigingsoperatie die in 2017 zal ingaan.

Rijksbezuinigingen worden één op één doorgevoerd. Hierbij zorgen we in de aanvangsjaren voor een zo zacht mogelijke landing. Voor het implementatiejaren 2015 en 2016 vormen wij één Sociaal & Zorgfonds om financiële risico's die voortkomen uit de transities op te kunnen vangen. Het schot tussen de Reserve Wmo en de Reserve Sociaal Domein laten we hiervoor vervallen. Op dit moment is nog niet duidelijk of de vulling van het Sociaal & Zorgfonds voor de volledige aanvangsfase voldoende is. In 2016 wordt door het college gekeken of aanvullende middelen voor het Sociaal & Zorgfonds nodig zijn.

De komende jaren doen zich veel kansrijke ontwikkelingen voor binnen het onderwijsveld, die bijdragen aan de versterking en verrijking van het

HBO/WO. Om hierop in te kunnen spelen, kansen te scheppen én grijpen als deze zich voordoen, vormen we een onderwijsinnovatiefonds. De systematiek hiervan is vergelijkbaar met die van het economisch investeringsfonds. Daarnaast maken we een regionaal infrastructuurfonds. Hieruit worden in samenhang en afstemming met provincie en regiogemeenten bijdragen verstrekt voor gemeenschappelijke infrastructurele projecten.

Het beleidsveld maatschappelijk vastgoed lichten we door. Doel is beleidskeuzes te maken die gericht zijn op het creëren van financiële ruimte. Deze kan onder andere gebruikt worden om gemeentelijk vastgoed anders in te zetten, bijvoorbeeld ter ondersteuning van maatschappelijke initiatieven.

In de komende periode hanteren we verder de volgende drie principes:

- De uitgangspunten van het staande financieel beleid worden onverkort voortgezet.
- De woonlasten zullen niet verhoogd worden anders dan met een inflatiecorrectie.
- We willen het ozb tarief voor ondernemers de komende jaren niet verhogen anders dan met een inflatiecorrectie.

Bestuursakkoord gemeente 's-Hertogenbosch 2015-2018, januari 2015

